

OBCY I NOWI BASKOWIE

MIGRACJE, TOŻSAMOŚCI I JĘZYKI
W BASKIJSKIEJ WSPÓLNOCIE
AUTONOMICZNEJ

Katarzyna Mirgos

OBCY I NOWI BASKOWIE

MIGRACJE, TOŻSAMOŚCI I JĘZYKI
W BASKIJSKIEJ WSPÓLNOCIE
AUTONOMICZNEJ

Recenzja
Elżbieta M. Goździak, Ph.d., Georgetown University

Redakcja wydawnicza
Anna Herzog-Grzybowska

Projekt okładki i stron tytułowych
Jakub Kozak

Zdjęcie na okładce
María Fiel Fernández

Skład i łamanie
Mariusz Szewczyk

Publikacja dofinansowana z działalności statutowej
Wydziału Historycznego Uniwersytetu Gdańskiego

© Copyright by Uniwersytet Gdański
Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego

ISBN 978-83-7865-695-1

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel./fax 58 523 11 37, tel. 725 991 206
e-mail: wydawnictwo@ug.edu.pl
www.wyd.ug.edu.pl

Księgarnia internetowa: www.kiw.ug.edu.pl

*DLA W., Z KTÓRYM SPEŁNIŁAM MARZENIE O BASKIJSKIEJ PODRÓŻY,
DLA M., KTÓRA JEST NAJWIĘKSZYM MARZENIEM*

Spis treści

Wprowadzenie	9
1. Nie tylko tęsknota za ojczyzną. O postrzeganiu migracji	10
2. Charakterystyka obszaru badań i znaczenie języka baskijskiego	17
3. Obcy w kulturze baskijskiej	22
4. Metodologia, cel i struktura książki	29
Podziękowania	34
<i>Agradecimientos</i>	35
<i>Esker hitzak</i>	36

Część pierwsza

Zjawiska migracyjne w Baskijskiej Wspólnocie Autonomicznej

Rozdział I. „Krewni w Ameryce”, czyli o baskijskiej emigracji	41
1. Baskijska kultura migracji	41
2. Niewolnicy, kukurydza i samotne kobiety. Skutki emigracji Basków	47
3. Baskijska diaspora i centra kultury na emigracji	50
4. Pokolenie Gerniki	53
Rozdział II. Imigracja wewnętrzna	57
1. Fale imigracji w XIX i XX wieku	57
2. Opuszczone <i>baserrie</i>	63
Rozdział III. Imigracja spoza Hiszpanii	67
1. Kim są? Czego szukają? Imigracja w BWA w zarysie	67
2. Imigranci latynoamerykańscy – kobiety i opiekunki	71
3. Dwa oblicza imigracji afrykańskiej	75
4. Przybysze z „(innej) Europy”	80
5. Pleć baskijskiej imigracji	85
6. Być imigranem w Bilbo, być imigranem w Zarautz	95
Rozdział IV. Polityka wobec imigrantów w BWA	103
1. Baskijski „plan na imigrację”	103
2. Szkoła w procesie integracji	108
3. Stereotypy, uprzedzenia, dyskryminacja	114
Rozdział V. Tożsamość imigranta i nowe społeczeństwo baskijskie	123
1. „Afrobaskowie” i „wieczni cudzoziemcy”	123
2. Oni i my – być Baskiem w XXI wieku	129

Część druga
Język(i) i imigracja w Baskijskiej Wspólnocie Autonomicznej

Rozdział I. <i>Euskararen Herria</i> – „Kraina <i>Euskary</i> ”	137
1. Język boski czy demoniczny?	137
2. <i>Euskara</i> jako źródło informacji o kulturze Basków	143
3. ¡ <i>Habla cristiano!</i> – <i>euskara</i> w czasie dyktatury Franco	147
4. Największa tajemnica <i>euskary</i>	150
 Rozdział II. Konteksty dwujęzyczności – wybrane aspekty współczesnej sytuacji językowej w Baskijskiej Wspólnocie Autonomicznej	 155
1. Oficjalizacja, normalizacja, upolitycznienie	155
2. <i>Look vasco</i> – wybór języka komunikacji	166
3. <i>Euskara batua</i> i dialekty – niełatwe związki	171
 Rozdział III. Definiowanie imigranta	 175
1. Imigranci i cudzoziemcy	175
2. <i>Maketoak</i> , <i>belarrimotzak</i> , <i>coreanos</i> – imigrant jako obcy	177
3. <i>Euskaldun berri</i> – „nowi baskijskojęzyczni” czy „nowi Baskowie”?	179
 Rozdział IV. Język jako bariera przed obcymi i jako element polityki integracji	 183
1. <i>Euskaldunak</i> i <i>erdaldunak</i> – „swoi” i „obcy”	183
2. Język w ideologiach narodowych	188
3. Współczesne działania na rzecz <i>euskaldunizacji</i> imigrantów	191
 Rozdział V. Imigranci wobec <i>euskary</i>	 195
1. Języki imigrantów, języki mniejszościowe	195
2. „(Nie) uczę się baskijskiego, bo...”	199
3. Imigracja a przyszłość <i>euskary</i>	205
 Zakończenie	 213
Bibliografia	217
Strony internetowe	244
Spis głównych rozmówców	247
Słowniczek najważniejszych terminów w języku baskijskim	253
Indeks rzeczowy	255
Abstract	257